

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Ivdicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

9 Agrorum diligentes cultores honorare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

SIGNVM IX.

*Agricolae
diligentes
honorare.*

AGRORVM DILIGENTES CVLTO
res honorare, & ad agriculturae studium po-
pulum magnis propositis premijs tra-
here & exhortari.

Refert Herodotus Milesios olim cum in
restina seditione laborarent, & nullum
in grauissimis malis exitum inueniret
per legatos petiisse a *Perijs*, apud quos erat
Resp. bene constituta, vt mitterent ad se aliquos
ciues prudentia graues, quorum autoritate &
consilio posset Mileti aliquis. status Reip. collo-
cari. *Perij* igitur ciues communi suffragio dele-
cti Miletum profecti sunt, & in Milesiorum co-
silio dixerunt, se nihil prius acturos esse quam
totam illam regionem oculis perlustrarent.
Cum igitur Milesium agrum peragrarent, li-
quem fundum viderent bene cultum & nitidum,
interrogabat cuius ille fundus esset, nomina au-
tem coloni illius litteris consignabant. vbi igitur
in urbem rediere, conuentum Milesiorum
ciuium habuerunt. ibi vero dixerunt, fieri non
posse, vt qui rem suam male gerit, publicam bene
administret. Si igitur salui esse vellent, ij qui erant
in agrorum cultu negligentes, sub eorum mode-
ratione viuerent, qui agros bene confitos habe-
bant. Sperandum enim esse vt qui in re sua cura-
da diligens esset, eandem etiam in curatione Reip.
diligentiam adhiberet. Agricolas igitur dilige-
tes negligentibus & ignauis praeficiunt; & ita fi-
nem eorum malis imponunt. Tantum fuit olim
agriculturae tributum. Homines ex optimè mo-
rata

rata Rep. delecti, qui ciuitatem motibus intesti-
nis perturbatam, & pestifera seditione conuul-
sam bene atque sapienter constituerent, non aliud
remedium presentius inuenire potuerunt eo, quod
in eorum moderatione consistebat, qui rebus rusti-
cis diligenter operam dabant. Eam enim vitam non
solum simplicitatis, & pudoris, & innocentiae; sed
etiam moderationis, & ordinis, atque diligentiae
magistram esse statuebant. Olor. lib. 7. de instit. Regis.

2. Nemini licebat olim apud *Persas* fundos & possessiones
suas negligere. illis enim, qui rebus rusticis diligenter
operam dabant, erat certum laudis & dignitatis
praemium a Rege propositum; ei vero, qui per
desidiam & incuriam agrum suum squalere sinebat,
erat etiam poena pro magnitudine negligentiae
constituta. Rex autem quoties regionem
lustrabat, in omnes partes oculos coniciebat,
ut videret qui agri culti essent & nitidi,
qui neglecti & inculti, ut eorum dominos
vel honoribus, vel donis, vel ignominia atque
poenis afficeret. Regionibus vero, quas ipse
per se obire non poterat, nauos & industrios
homines praeficiebat, hi autem agricolas omnes
stimulabant, experientes aratores honorabant,
ignauos acerrime coercebant, diligentiaque sua
faciebant, ut loca deserta frequentarentur, ut
agri ante relicti laetas fruges afferrent, ut vineae,
ut oliueta, ut horti atque pomaria uberes fructus
effunderent, ut syluae atque nemora summa
diligentia consita, multarum rerum copiam
suppeditarent. Rerum autem rusticarum praefecti,
qui hoc sibi commissum munus strenue peragebant,
a Rege donis & muneribus augebantur: is vero,

cuius negligentia tellus inculta parum latus fructus efferebat, ignominiam & poenam debitam sustinebat, & honore illo priuabatur, & alius in locum illius succedebat, cuius vigilantia possent omnes illius terrę cultores opibus naturę locupletari. Quo quidē instituto nihil poterat ad rerū omniū copiā parandā aptius excogitari.

3. Apud *Indos* capitale fuit habitum agricolas lædere. *Diod. Sic. lib. 2. c. 10.*

Studium
agri colen-
di regale.

4. Quin & Reges olim atque Principes nõ pu-
diſſe agris dare operam exemplum docet *Cyri*
Iunioris, qui gloriabatur agrum se sua manu cõ-
ſeuiſſe, cùm *Lyſander* arborum pulchritudinē &
ordinē vehementer eſſet admiratus, quibus illū
agrum conſtrum aſpiciebat: & *Diocletiani*, qui
poſt 20. annorum imperium, depoſita purpura,
agriculturę maximē hortorum voluptati, incu-
buit, & ad imperiū redire recuſauit. *Auent. lib. 2.*
Annal. Cùm ad dictū *Cyrū* minorem Regē *Per-*
ſarum veniſſet *Lyſander* *Lacedæmonius*, & *Cy-*
rus ei quendā conſeptum agrum diligenter con-
ſitū oſtendiſſet, *Lyſander* admiratus eſt & pro-
ceritates arborū, & directos in quincuncem or-
dines, & humū ſubactam atq; puram, & ſuauitatē
odorū, qui aſſabantur è floribus, & interrogauit
Cyrū, à quo eſſent arbores plantata, & cuius ſo-
lertia tā aptē dimenſa: *Cyrus* verò ait: *Ego ipſe*
ſum iſta dimenſus, mei ſunt ordines, mea deſcrip-
ſio, multę etiam iſtarum arborum mea manu ſunt
ſata. Tū *Lyſander*, intuens eius purpuram & ni-
torem corporis, ornatumq; *Perſicū* multo auro
multisq; gemmis, dixit: *Reſtẽ Cyre te beatum*
ſerunt, quoniam virtuti: tuę fortuna coniuncta eſt.
Cic. in Catone, & Xenoph. in Oecon.

ſ. Dio-

5. *Diocletianus* Imp. cū se imperio abdicasset, atq; priuatam vitam in villa sua instituisset, ab *Herculio* atq; *Galerio* ad recipiendum Imperium rogatus, respondit: *Vtinam Salone possitis visere olera vestris manibus instituta, istud tantandum nunquam iudicaretis.* Insuper nullos vquam in omni vita soles sibi latiores affulsisse asseruit, quā in agro. *Eutrop. & Cuspin. vide & parte 1. vol. 3. Pontani, Progymn. 22.*

6. *Dauid* Rex operi rustico, vineis, oliuetis, pecoribus, non suis tantum (vt ego interpretor, inquit *Ioan. Marian. lib. 3. de Rege, cap. 9.*) sed cūmū omniū præfecit viros selectos. Rectè igitur ait *Plin. fertiliores idcirco agros extitisse, quia ipsorum Imperatorum illi manibus colerentur, laureatoq; vomere terra gauderet.*

7. In *Rep. Romana* *Cincinnati, Fabritij, Serrani, Catones, Stolones*, ab aratro ad Magistratus vocabantur. (*Alex. ab Alex. lib. 3. c. 11. Eutrop. lib. 1. Cic. de senect. & pro Roscio, Plin. lib. 18. & 19.*) & in eadem familias nobiles admodum agriculturae studuisse, vel cognomen ipsa indicant. Sunt *Pisones* dicti à *pisis*, *Cicerones* à *cicere*, *Lentuli* ob *lentes* eximie cultas. à *fabarum* satione *Fabij*, *Hortensij* ab hortorum studio, *Lactucini* à *Lactucarum* cura, (*Colum. de re rust. Plin. lib. 17. c. 1. & lib. 19. ca. 4.*)

Gell. lib. 4. c. 12. ex M. Catone ait: Si quis agrum suum passus fuerat sordescere, (sylvescere, & per incuriā abolescere,) eumq; indiligenter curabat, ac neq; arauerat, neq; purgauerat: siue quis arborem suam vineamque suam habuerat delictui, non is sine poena fuit, sed erat opus censorium censoresque ærarium faciebant, (in-

Cic. de Senect. neq. Xenoph. in Oecon.

Agri male colere Romanæ censorium probra iudicabatur. Plin.

ceritum tabulas referebant, vt de reliquo non esset in albo centuriæ suæ ad hoc, quòd esset ciuis, sed solùm vt pro capite suo tributi nomine æra solueret. Item si quis Eques Romanus equum habere gracilentum, aut parum nitidum visus erat, impolitici notabatur, id verbum significat, quasi tu dicas incuriæ. Senator eiiciebatur senatu, Eques Rom. equum publicum perdebat, plebeius fiebat ærarius.

8. Sneton, cap. 4. *Augustum* collaudatum suo æuo dicit, quòd singulari studio agricolas & negotiatores complecteretur.

9. Olor, lib. de Instit. Principis testatur plebrosque *Lusitania Reges* ob studium singulare in agricolos appellatos esse agricolos. Non iniuria ergo Magistratus fauent agricolis, diligentem operam agrorum, vinearumque culturæ nauantibus, eosq; ad tam laboriosam vitam prosequendam priuilegijs, immunitatibus, onerumque leuationibus pelliceunt.

Placet hic contra agriculturæ contemptores, eius dignitatem & honestatem paucis propugnare. I. agricultura instituta est à Deo, i. in statu innocentia, cum (*Gen. 2. v. 13.*) posuit hominem in Paradisum, vt operaretur illum. 2. in statu naturæ destitutæ, cum emisit Adam de Paradiso, vt operaretur terram, (*Gen. 4. v. 23.*) Hinc dicitur Ecclesiastici 7. v. 16. *Non oderis laboriosa opera & rusticationem ab Altissimo creatam.* Agricultura ergo præ cæteris mechanicis artibus hanc gratia dignitatem habet, quòd aliæ omnes, aut penè omnes, humana curiositate sunt inuentæ, ideoque nunquam in eodem ritu perseuerant, ipsa verò ab ipso Deo est instituta. II. Natura
maxi-

*Deus au-
tor agricul-
tura.*

*Pluribus
hec Ioan.
Busem de
Regimine
rusticorum.*

maximè intendit agriculturam. Cùm enim corpus humanum, dignissimum inter omnia corpora, sine victu & vestitu in esse permanere non possit, & victus ipse & vestitus sine opere rustico non proueniat, certè tota machina vniuersi ad hoc seruit, vt domino orbis, id est homini, necessaria subministrantur. Cùm Dauid Dominum in operibus suis (*Psal. 103. v. 14.*) benediceret, & decorem vniuersi laudaret, causam totius intulit, dicens: *Vt educas panem de terra, & vinum* Gen. 3. v. 22. *latificet cor hominis.* Vnde patet agricolam esse præcipuum cooperatorem Dei, Angelorum, (qui hæc inferiora regunt,) & naturæ, & nec Reges, nec Principes sine rusticis posse subsistere, imò omnium Pontificum languere baculum, ruere mithram, arescere dextram, omnium Imperatorum Regumque coronam decidere, sceptrum derideri, purpuram conculcari, si rusticana opem non fulciantur, nec nõ Ducem insanire, mollescere militem, delirare sapientem, titubare artificem, & totum mundum deficere, si rusticus agrum non colat: vt omittam rusticos in sudore vultus sui parare materiam SS. Eucharistiæ (panem & vinum.)

III. Celeberrimi viri plurimum studij in ea Vide Theophrasti. 79. posuerunt. Primi nostri parentes, ex quibus totum genus humanum propagatum est, beneficio Protoplastarum cultura agrorum operam dedisse. agriculturæ, proprijs manibus operi rustico cùm filijs suis & filiabus vacando, viuebant. Cùm Lamech genuisset Noe, dixit: *Gen. 5. v. 29. Ipse consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus.* De Noe dicitur *Gen. 9. v. 10. Cæpit Noe vir agricola exercere terram, & plā: auit vineam.* Abraham, Isaac,

Heb. 11. v. 9 & *Jacob*, tres gloriosi Patriarchæ, tanquam peregrini in casulis, id est, tentorijs, super faciem terræ habitarunt, & de agricultura & animalibus vitæ necessaria quæritarunt. *Filius Jacob*, qui 12. Patriarchæ appellantur, de suo officio dicunt (*Gen. 46.*) *Viri pastores sumus ab infantia nostra vsq; in præsens, & nos, & patres nostri.* *Iob* (ca. 1.) benedictione Domini ditissimus effectus fuit ex agris & pecoribus, non per grauen proximi, & manus eius iugiter erat aperta ad largiendum pauperibus. *Moyſes*, omnium Prophetarum excellentissimus, per 40. annos oues pascebat. (*Exod. 3. v. 1.*) Dum *Gedeon* operi rustico operam daret, (frumeta purgaret,) ductum populi Israel ab Angelo coactus suscepit, & hostes Dei prostravit. (*Jud. 6. v. 11.*) Dum *Dauid*, vir secundum cor Dei, oues patris sui pasceret, diuina reuelatione in Regem super totum Israel ungebatur. (*1. Reg. 16. v. 13.*) Dum *Elisæus* in 12. iugis boum araret, in gloriosum Prophetam pro Elia diuinitus eligebatur. (*3. Reg. 19. v. 19.*) *Amos* de pascuis in Prophetam assumptus, (*Amos 1. v. 1.*) & *Saul* (*1. Reg. 9.*) querens asinas Rex designatus est. *Rechab*, & *Ionadab*, ac eorum filij, iugiter in agris habitabant, & fidelibus aruis contenti iusto labore manuum suarum victum quærebant. *Ierem. 35. v. 8.* Etiam apud gentiles crebro rustici ad summos honores, licet inuiti, trahebantur. Vnde *Val. Max. li. 3. c. 4.* ait de *Tullo Hostilio*: Incunabula *Tulli Hostilij* agreste tuguriū cepit, eisdem adolescentia in pecore pascendo fuit occupata, validior ætas Imperium Romanū rexit, & duplicauit: senectus, excellentissimis ornamentis decorata, in altissimo maiestatis fastigio fulsit.

Naba-

Nabuchodonosor & Darius, antequam mundi Monarchiam susceperunt, in pascendis pecoribus cum cæteris pastoribus intēti fuerunt, sicut olim *Remus & Romulus*. *L. Quinctius* repertus ruri, ab aratro ad Dictaturā vocat⁹, Romā penē desolatā, propter aduersos casus, magnificē suis triūphis consolatus est. (*Cic. de senect.*) *T. Quinctius* etiam Dictator, pari exemplo post cruentissima bella victor fidelis effectus, in eadem paupertate, in qua prius rixerat, permanens, quatuor iugera suis manibus coluit (*Val. lib. 4 c. 3.*) Constat ergo vniuersum genus humanū à propagine rusticana originē traxisse: constat spectabilis. viros olim ex animo, sine omni necessitate, rustico operi insudasse, (ne arroganter vltra metā patrum suorū se viderentur eleuare, aut erubescere super hoc vnde venisēt,) & ex agricultura grandē sibi honoris materiā hausisse. Cōstat deniq; nullos Imperatores, Reges, Duces, Comites, Nobiles, mediocres, aut alios quoscūq; homines, cuiuscunq; stat⁹ aut cōditionis, ab hac lege esse alienos, vt dicere possint sine falsitatis rubore: *Nos à rusticis originē nō ducim⁹ aut rusticorū auxilio nō indigem⁹.*

IV. Eremitæ & Monachi, præ cæteris redditibus ac prouentibus, elegerūt, de partu animalium & agrorū fructibus, quos proprijs manib⁹ excolerūt, viuere, tāquā de stipēdijs iustissimis. Vnde *S. Hieron.* rusticitatē sanctā appellat. Hanc rusticitatē elegerūt *Antonius, Macharius, Arsenius, Iosaphat, Syncletica, Brigida, Benedictus, Maurus, Iudocus* filius Regis Britannia, *Arnulphus* Dux Lotharingiæ, *Carolomannus, & Childericus* filij Regis Franciæ, Angliæ, Bulgaria. Itē *S. Bruno*, prim⁹ fūdator Ordinis Carthusiæ. *Stephan⁹, & Bernardus*

Dei c. 18.
August. 5.
de Ciuib.

Tanti Viri,
in purpura
nati, Pala-
tij deser-
uis, ad rusti-
cam vitam
descende-
runt.

nardus cum fratribus suis, primi propagatores
Ordinis Cisterciensis, alijque sine numero. (*Vide
Vit. Patrum part. 1. & 2. & Arnold. Auion. lib. 4. Li-
ni vita.*) Hi omnes quibus exercitijs ad culmen spi-
ritualis perfectionis peruenerint qui scire vo-
luerit, sacros legat codices, & in Regalibus ma-
nibus citius sarculum, quam sceptrum inueniet;
citius cotem, quam margaritam; citius in men-
sis aquam cum pane arido, quam vina condita &
generosa. Voluerunt Patres, ut fratres studio fa-
tigati in vineis foderent & laborarent, non solum
ut oblectamentum & victum inde perciperent,
sed etiam ut otium, quod est vitiorum fomes &
escæ, fugerent. Turpis igitur agricultura iudica-
ri non potest, cui operam sanctissimi & nobilissi-
mi viri dederunt.

Rectè ait Cicero *1. de Offic.* Omnium rerum,
ex quibus aliquid acquiritur, nihil agricultura
melius, nihil vberius, nihil homine libero dig-
nius habetur.

Antiquitate & vetustate certè vitam superam
urbanam. Hinc Varro, *lib. 3. de re rust. cap. 1.* An-
tiquior multo vita rustica urbana est, quod fuit
tempus cum rura colerent homines, neque vi-
bem haberent. Et: Diuina natura dedit agros, aut
humana ædificauit vrbes. Neque vnquam defue-
runt agri in terris, qui coli possent, cum interim
artes multæ non essent. Dignissimum ergo inter
omnia mechanica officium est rusticorum.

*Necessitatem eiusdem docet, quod sine agri-
colis nulla consistere aut conseruari Resp. po-
test: (Aristot. 1. Pol. cap. 5.) quia hi necessaria ali-
menta & vestimenta, (seu res ad vitam necessa-
rias) ei suppeditant. (lib. 7. cap. 9.) Quæ ratio Ro-*

manos mouit, vt nonis modò diebus vrbanas res
vsurparent, reliquis septem rura colerēt, & hoc
instituto seruato consequerentur, vt & cultura
agros haberent sœcundissimos, & ipsi valetudi-
ne firmiores essent. (Varro lib. 2.) Consule Cyrū
Theodorum in Amicitia exultante, de necessa-
ria artium coniunctione, seu, quomodo altera
alterius ope & opera indigeat.

De *Utilitate* eius dubium nullum esse potest.
Nam 1. inseruit *saluti animæ*, quia est magistra
diligentiæ, iustitiæ, parsimoniæ: *in rusticis mori-
bus, in victu arido, in horrida incultaq, vitæ ma-
lesicia non facile gigni solent.* (Cic. pro Rosc. A-
mer.) Aristoteles (6. Pol. c. 4.) in Democrazia pa-
storibus & mercatoribus (seu mercenarijs) agri-
colas præfert, quòd in re rustica multæ quasi
sensibiles sunt virtutes, vt labor corporis, humi-
litas, finita diuitiarum appetitio, contemptus
honorum, animi simplicitas, frugalitas vitæ, vi-
tæ parsimonia, & moderatio, quæ omnia ita
commendant agricolam, vt beatior in suo paruo
tugurio, quàm Alexander in suo magno Imperio
esse videatur. Romani quoque cum virum
bonum laudabāt, eum bonum agricolam & bo-
num colonum appellabant, ita laudari eum am-
plissimè putantes. (Cato de re rust. in initio.)

2. *Valetudini corporis* quantum profit, vel vni-
cum Cyri exemplum commòstrat, qui commo-
da valetudine perpetuò vsus dicitur, quòd ante
nunquam coenaret, quàm laborem aliquem re-
rum bellicarum aut rusticarum obijisset. (Xenop.
in Oecon.) Cic. 1. de Off. de ea ait: *Exercitio suo cor-
poris vires excitat, firmat, roborat.*

3. *Fortunæ & facultatibus* commodat: quia ma-

Vita humi-
na vitam ca-
rere nequit,
ergo gleba
addicti ci-
nes hono-
randa sunt.

*Agricultura
suppeditat
alimenta
hominibus
gratissima.*

ter & nutrix est omnium reliquarum artium, quæ bene habent cum terra bene colitur; iacent, cum terra neglecta iacet. (*Xenoph. ibid.*) Hinc Poeta monet, vt. si opibus indigeamus, curam habeamus pinguis agri, quod agros ferant copiosum cornu esse. (*Phocylides.*) *Socrates* agriculturam Amaltheæ cornu esse dicebat, quæ in homines minimè $\mu\acute{\alpha}\lambda\ \theta\epsilon\omega\upsilon\varsigma$, hoc est, molles caderet, bonum opera niteretur, omniūq; ad vitam necessariorū copiam suppeditaret. Est etiam questus præstantissimus ex agricultura diligenti, qui percipitur, (præsertim si vterus terræ alicui sit fertilis, si sit ad benignam vim cæli concipiendā docilis, si sæpius fructus conceptos non aliter quàm mater filios suos pariat,) & est minus inuidiosus, aut etiā cum mendacio aut fraude cōiunctus. (*Arist.* & *Xenop. in Oecon.* & *Colum.*) Cato fatetur duobus tantum generibus questus se usum esse, agriculturam & parsimonia. (*Plut. in Catone Censorio.*) Erat hic Cato magnus Orator, magnus Senator, magnus Imp. & bonus agricola. Et prisca Romani dicere solebāt, nequā esse in domo matrē familias, vbi indiligēs hortus esset, quod e carnario aut macello viuendum esset. (*Plin. lib. 15. c. 4.*)

4. Si bello Resp. impetatur, agricolæ suppeditant comineatū ex horreis frumēto redūdantibus, & milicē validū. Ad Martis enim opera, seu ad res bellicas maximè agricolæ sunt idonei: hinc strenui ac fortes milites prodeunt: (*Cato de re rust. Plin. lib. 18. c. 5.*) quia agricolæ sub dio & in labore nutriuntur, sunt solis & laborū patientes, negligētes umbrarū, balnearū nescij, ignari deliciarum, simplicis animi, paruo contenti, duratis ad omnē laborū tolerantiam mēbris, quibus gestare ferrū, ducere

ducere fossam, ferre onus cōsuetudo de iure est. (Veget. li. 1. ca. 3.) Certè ad militiæ labores, calorē, & frigus; famem, & sitim, omnesq; cæli iniurias perferendas aptiores non inueniuntur agricolis sudore quotidiano obduratis.

Agricolæ corpore ad bellū gerendū valent.

5. Cato & Columella tantis encomijs rei rusticæ studium & artem extulerunt, vt planè nescias vtrū melius sit cum Fabritio illo Senatore rastris laborare, quàm cum Hortensio in rostris causas ciuiles Attica eloquentia agere. Mihi cū primis illud in cōmendatione rei rusticæ placet, quòd Aristoteles Agricolas (6. Pol. cap. 4.) virtutis studiosos, & vel ipsis Principibus beatiore esse probat. Nā Principes purpura vestiti, epulis saginati, otio dediti, vitiorum quasi nidos struunt, & ad Sirenum vocem somniantes, sine villo honoris vexillo pereunt: at agricolæ, pannis contra frigus solum tecti, crassioribus esculentis pasti, laboribus exhausti, fucos à præsepibus arcent, Helenam contemnunt, Circes carmina non audiunt, casti, sobrij, expertes fraudis & doli viuunt. Grandis est ipsorum labor, & onus graue, quo corpus vsq; defessum veluti ad animi & pietatis imperium subeundum cogitur: hinc illud: *Labor improbus, & corpus sanum, & mentem saluam reddit.*

Dum sensus saginatur otio, animi vires corrumpuntur vitio.

Agricolæ onus & Aetnam Reip sustentat, labores & dolores ciuitatis deuorant, seu immensos fructus ex vtero terræ suo ipsorū labore partos ciuitati alēdæ & cōseruandæ præstāt, corpora exhauriunt, animos è vitiorū tyrannide & iugo liberant. Hi enim nec oculos idolis Veneris, nec gustum Bacchi ferculis, nec tactum scortorum menstruis, nec aures Paridis cantilenis, nec nares

res spumosa voluptatis fumulis corrumpunt. Otio non torpent, non student insidijs, exigui contenti viuunt; marsupia, gazas, thesauros ciuitatis emulgere, emungere, & exhaurire non student. Si cespitem, focum, feruum habeant, viuunt contēti; vltra sortem nihil ambiunt, pro foribus cane & anserē vigilante securi dormiunt, surgunt manē, laudant Deum, ad opera reuertuntur. Adhæc fraudis expertes minimeq; astuti sunt: quia laborum tædio vulnerati, id otij non habent, vt dolis; id consilij non habent, vt insidijs studeant. Præterea sordidè non sunt auari, nec fiticulosi helluones rerum: tum quia solum naturalibus diuitijs vtuntur, circa quos nec appetitus multum decipi, nec appetendi modus vltra modum superari potest; tum quia sumptu minore illorum conditio & exilis status conferuatur. Postremò ambitionis tædis & flammis conditionis rarissimè aut nunquam accensi candent, nam solum fertile, non solum regale; terræ fecunditatem, non maiestatem Imperij intuentur. Quamuis omnis homo sit gloriæ & honoris cupidus, & proinde agricultores dignitatis insidij aliquando titillentur, illorum tamen sitis facilius satiari & extingui potest, si ad consilia iudicia, & decreta ciuitatis admittantur, si fruatur suis, si solum mediocrem libertatem habeant. Est ergo boni Magistratus tam agriculturam quàm agricolas in Rep. non minimi æstimare, imò honorificis aliquando præmijs ciues ad hoc studium allicere. Sic L. Quintio Cincinnato in agro aranti nuntiatum est eum Dictatorem electum, & à villa in Senatum accerserantur Curius, alijque permulti senes (vt ait Cicero) ne

*Agricola
honores
ambitiosos
non petunt.*

non ius ciuile agriculturæ intendentes ab omnibus oppreffionibus defendendos esse statuit. *lib. II. c. de lucris Aduoc.*

SIGNVM X.

AMARE REMP. ET SVBDITOS,
& vicissim a subditis amari.

Remp. &
subditos
amare.

CVM Magistratus nõ diligunt Remp. cui præ-
sunt, nõ dant operam, vt in bono statu Resp. *Arist. 3. Pol. c. 6.*
conseruetur. Molestum enim nobis est illud tue-
ri, quod non amamus. Præterea qui fieri potest,
vt patres non diligant suos filios? at gubernato-
res Reip. sunt eiusdem patres, ergo. Adhæc, Ty-
ranni odio suo ciuitates perdunt, ergo oportet
veros Principes easdem diligere. Adde, quod si-
cut medici morbos corporis, ita Principes mala
ciuitatis tolerant, quod certè sine beneuolo affe-
ctu fieri non potest. Sunt etiam summi viri ipsa
lumina & præcordia ciuitatis; ab illis ergo &
splendor & amor in ciuitatem fluant necesse est.
Nam vt à præcordijs est vita partium, si sit cõsen-
sio; ita à Magistratibus est salus ciuium, si sit di-
lectio. Quid? an potest aliquis odisse seipsum?
cùm nihil sibi perniciem quærat? At si Magistra-
tus non diligit ciuitatem, odit seipsum, (est enim
Magistratus nihil aliud, quàm personata ciuitas.)
ergo Magistratus semper ciuitatem diliget.

i. Charitatem hanc in patriam olim *Lycurgus* vide Signũ
Rex ille Spartanus. *Scæuola*, *Curtius*, alijq; in *38. par. 2.*
niti viri nobiles ostenderunt, qui omnes & sin-
guli mori pro patria sua non dubitarunt. (*Val.*
Max.)

D

Max.